

הקדמת ראש אכ"א

מדינת ישראל הוקמה כמדינה קטנה שמשאביה מוגבלים וצבאות ערב מאיימים בפלישה אליה ובהשמדתה. כצו השעה הוחלט על גיוס כללי לצבא, וכך נוצר הקשר בין צבא לחברה בישראל, הממוסד עד היום בחקיקה, בגיוס חובה, בשירות מילואים ובמנגנונים נוספים. על אף שחלו תמורות גדולות באופי האיומים מאז קום המדינה, הצורך הביטחוני בצבא העם הנשען על גיוס חובה, עדיין שריר וקיים. בקיומו של קשר זה ניצבת שורה של אתגרים מורכבים ומגוונים בתפר שבין ביטחון לחברה האזרחית. **כמפקדים עלינו להכיר בכך שהתפקיד הצבאי שאותו אנו ממלאים אינו רק מקצועי שעניינו התמחות בכישורים צבאיים אלא כולל מעורבות משמעותית בנושאי כוח אדם.**

אף שיש הרבה מן המשותף בתפיסת כוח האדם של צה"ל אז וכיום, החברה הישראלית לא קפאה על שמריה ויש לעמוד על השינויים שחלו ברבות השנים כדי להבין לאן מועדות פנינו. ישראל התפתחה ממדינה קטנה ומאותגרת למעצמה אזרית משגשגת ובעלת מכנה משותף רחב של שפה ושל תרבות. סיפור ההצלחה הישראלי נותן את אותותיו בכל תחומי החיים של האזרח הממוצע: מהמנופים הממלאים את ערינו ומסמלים את תנופת הבנייה ואת יישוב הארץ, דרך תנופת ההיי־טק המניעה את הכלכלה ועד לעבודת האדמה שבהם מפתחת ישראל את מיטב היבולים בשילוב מחקר מדעי מתקדם.

גיליון זה עוסק בחיים היומ־יומיים בצה"ל, שבדומה לכל ארגון אחר, מלאי רגעים של שחיקה ושל אפרוריות. כדי שצה"ל יגיע במיטבו לעימות הבא, צריכים משרתיו לבצע כמות כמעט אין־סופית של משימות חסרות זוהר, או כאלו שהיו מעניקות להם באזרחות תנאים נוחים ומתגמלים יותר בפן החומרי. בהיעדר רגש ה"הרואיות" בשגרת צה"ל ותחושה כללית שישראל מוגנת ובטוחה, מחלחות לבסיסי הצבא תופעות של תהליכי הגלובליזציה העולמיים שמהם מושפעת ישראל בעשורים האחרונים. החברה הישראלית נותנת כיום דגש רב יותר על האדם ועל הגשמתו העצמית, לעיתים אף על חשבון אינטרסים מערכתיים. דוגמאות לכך אפשר לראות בעלייה בשיח החברתי בנושא האיזון בין פנאי לעבודה, הגברת מעורבות האבות בחיי המשפחה והגברת הלגיטימיות של המשרת לשאול שאלות ולהטיל ספק במערכת.

ניתן בקלות להבין מדוע מתנגשות מגמות אלו עם המערכת הצבאית שמתאפיינת בדרישה ממשרתיה ל"טוטאליות" בנוכחות, במשמעת ובהקרבה. **זהו אינו מצב חדש.** אך כיום אנו חשים זאת בעוצמה רבה יותר בכל האוכלוסיות המתגייסות לצה"ל (מלש"בים, מילואים, סדיר וקבע). האוכלוסייה וצרכיה השתנו, לכן אנו נדרשים לבצע התאמות ארגוניות משמעותיות כאלו שיאפשרו לכלל המשרתים בארגון להמשיך ולהרגיש שהם נותנים את מיטב שנותיהם ובכך הם תורמים לביטחון המדינה ובד בבד מצטמצמת הפגיעה במשרת ונשמרת תחושת הגשמה העצמית.

אולם, העניין החומרי הוא חשוב, אך מה שבאמת קובע תוצאות בשדה הקרב היא רוח הלחימה והרמה הערכית. צה"ל אינו ארגון הנבחן רק בעין כלכלית, להיפך. תהא זו טעות איומה (על אף שלעיתים היא נשמעת במקומות מסוימים) להביט בנושאים הקשורים בבניין כוח ובאנשים רק דרך המשאבים. הם חשובים, וודאי צבא העם צריך להיות קשוב ופתוח לביקורת מהעם גם בנושאים אלו. זהו סוג של ויכוח שלא יסתיים לעולם במציאות שבה שגשוג כלכלי וחברה מודרנית מתפתחת המבקשת לקיים צבא מתקדם שמלא ועמוס באתגרים בהווה ובעתיד. נקודת איזון לא נכונה בין שני אלו תקשה מאוד על קיום צבא מודרני ומוכן הנשען על אמון גבוה בחברה הישראלית.

אמון זה, הזוכה דרך קבע לציון גבוה מאוד, מקורו בסיבות רבות, חלקן קשורות בהיסטוריה של העם היהודי וחלקן ברמת המפקדים ובאיכות אנשיו של צה"ל המאפשרים לו לבצע את משימותיו ולזכות באמון זה בכבוד ובהוגנות.

אלוף מוטי אלמוז

ראש אגף כוח אדם
צבא ההגנה לישראל